

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แรงงานมันเป็นแรงงานภายนอก แรงงานเกิดขึ้นมา มันต้องเกิดขึ้นมาตามปกติ แรงงานเกิดมาโดยธรรมชาติ คนมีแรงงาน มีแรงก็ต้องทำมาหากิน แต่หัวใจละ แรงใจมันไม่เกิดขึ้น ถ้าแรงใจเกิดขึ้นนะ มันมีความศรัทธาเกิดขึ้น ถ้าความศรัทธาเกิดขึ้น เห็นไหม ชักลากหัวใจออกไป ถ้าชักลากหัวใจออกไป ชักลากหัวใจออกจากกิเลสได้ มันจะไม่ต้องมาเกิดเป็นแรงงานซ้ำซาก มันมาเกิดเป็นแรงงานซ้ำซากซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่อย่างนั้น ซ้ำตลอดไปนะ

ชีวิตต้องหมุนเวียนไปตามขั้นตอนไปอย่างนั้น แล้วพอมีนักขัตฤกษ์ที่ก็หยุดกันทีหนึ่ง มีความสดชื่นใจ นักขัตฤกษ์ มีการหยุดงานขึ้นมาเพื่อระลึกถึงวันแรงงานแห่งชาติ วันแรงงานคือนึกถึงเรา แล้วนึกถึงว่าผู้สร้างแรงงานเป็นผู้สร้างโลก แต่ไม่ได้บอกว่ากิเลสที่มันสร้างหัวใจขึ้นมา หัวใจที่มันโดนกิเลสสร้างขึ้นมามันสร้างโลกขึ้นมาขนาดไหน โลกในวัฏฏะนี้มันสร้างมาตลอด แล้วมันสร้างไม่มีวันจบสิ้น มันสร้างไปอย่างนั้น

ถ้าพูดถึงย้อนกลับเข้ามาตรงนี้ มันจะเห็นแรงของใจ ถ้าแรงของใจขึ้นมาละ มันทำออกไปได้มันจะพลิกออกจากกิเลสได้ ถ้าพลิกออกจากกิเลสได้ คนเราออกจากกิเลสได้ เห็นไหม มีความทุกข์ในหัวใจ ในหัวใจมีความทุกข์จะมีความทุกข์ความสุขขนาดไหน มันก็ต้องเป็นไปในโลกนี้ โลกนี้เป็นวัฏฏะ เป็นที่อยู่อาศัย เป็นภพที่อยู่อาศัยของร่างกายและของจิตใจ แต่เราเห็นเฉพาะร่างกายเป็นสิ่งที่สำคัญ เราเห็นความเป็นอยู่นี้สำคัญ เรามองไม่เห็นคุณค่าของใจ

ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าของใจ เรามองข้ามของใจไปนี่ เราก็เกิดเราก็จับแก้ไขที่ไม่ถูกต้อง แก้ไขเรื่องอะไร? เวลาเหนื่อยงาน เห็นไหม เหนื่อยงานขนาดไหน? เหนื่อยกายขึ้นมาพักผ่อนมันก็หาย เวลาเหนื่อยใจ เวลาใจมันสะสมสิ่งที่ว่าขัดข้องหมองใจไว้เนี่ย ไม่เห็นมันปลดปล่อยออกไปจากใจเลย คิดที่ไรก็เจ็บทุกที ๆ ถ้าคิดถึงเรื่องของใจที่มันฝังใจอยู่ในหัวใจนี้ คิดที่ไรมันเจ็บทุกที ๆ มันเป็นเพราะอะไร?

มันเป็นเพราะฟังสิ่งเหล่านั้น นี่สัญญา สัญญาอย่างหยาบ ในอายตนะ ๖ วิญญาณอย่างหยาบ แล้ววิญญาณอย่างละเอียดที่มันสะสมนี้ สิ่งนี้มันต้องสะสมไป ๆ ถ้าเราสะสมคุณงามความดีไป สะสมคุณงามความดีไป มันก็เกิดเป็นสิ่งที่ดี เกิดในสิ่งที่ดี ในความสิ่งที่ดีมันก็พ้นออกไป

เหมือนกับสิ่งที่ว่าเกลืออยู่ในน้ำ ถ้าน้ำส่วนมากขึ้นไปเกลือมันก็จะอ่อนลงไป อันนี้ก็เหมือนกัน ทำคุณงามความดีส่วนใหญ่ส่วนมากขึ้นไป ในเกลือมันจะออกไป น้ำในเกลือมันจะเจือจางลงไป ชีวิตนี้ก็มีความสุขขึ้นมา ไม่เข้มข้นมากนัก ถ้าเข้มข้นไปด้วยทุกข์ ทุกข์ฝังใจออกไป แล้วก็หม่นเวียนออกไป ใครก็แก้ไขให้เราไม่ได้

ทุกคนมองตากัน อยากจะแก้ไข อยากจะช่วยเหลือกัน เห็นคนที่ว่าเขาทุกข์ยากเขาลำบาก ไป มองเห็นแล้วน่าสงสารมาก แต่จะแก้ไขได้อย่างไรในเมื่อใจเขามีคบอด ใจเขาไม่เปิด ใจเขาไม่รับเลย เราเห็นเขาทุกข์เขายากอยากจะแก้ไขเขา อยากจะช่วยเหลือเขา อยากจะทำให้เขาให้ได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องของวัตถุ เรื่องของความหนักหน่วงนี้ เรายกให้เขาก็ได้ สิ่งใดกดทับอยู่ อย่างเช่นรถประสบอุบัติเหตุทับคนอยู่ เราสามารถจะยกขึ้นได้ เพื่อเอาคนไข้ออกมารักษาให้หายได้

แต่เรื่องอย่างนี้ เรื่องของใจนี้ ถ้ามองเขาไม่เปิดใจขึ้นมา พุทธขนาดไหนไปนี้ เราสลดสังเวช ขนาดไหน เขาก็อยู่ของเขาอยู่อย่างนั้น เขาไม่คิดพัฒนาใจของเขาหรอก เขาพัฒนาของเขาไม่เป็น ถ้าเขาพัฒนาของเขาไม่เป็นเพราะใจเขามีคบอด เขาไม่สนใจ แล้วจะช่วยเหลือใครเขาได้ นี่ช่วยเหลือได้ก็ตรงนี้ ตรงที่ว่าให้ธรรมะเป็นทาน ถ้าให้ธรรมเป็นทาน เขาเปิดใจขึ้นมาเขายอมรับ สิ่งนั้นขึ้นมา เขายอมแก้ไขขึ้นมา มันเปิดใจขึ้นมามันก็แก้ไขได้ ถ้าไม่เปิดใจขึ้นมาแก้ไขไม่ได้

ถ้าแก้ไขได้เขาก็จะเริ่มทำคุณงามความดีของเขาเอง เขาต้องทำคุณงามความดีของเขาเอง คุณงามความดีนั้นสะสมลงไปที่ใจของเขาเอง ถ้าคุณงามความดีของเขาเกิดขึ้นมาขนาดไหน เขาจะทำสะสมใจของเขาได้ ถ้าคุณงามความดีของเขามากขึ้นไป ๆ มากขึ้นไปจนเกลือมัน จนเป็นน้ำมากจนน้ำเป็นแม่น้ำเลย เกลือเม็ดเดียวมันจะไม่มีรสชาติในเกลือมันเลย นี่พูดถึงเกลือมันสลาย มันหมดไปไม่ได้

แต่อวิชชาปัญญา สงขารา ในหัวใจมันหลุดออกไปจากใจได้นะ มันพ้นออกไปจากใจได้ มันเป็นเรื่องที่เหมือนกับสุตวิสัย เหมือนกับทำไม่ได้ มันทำไม่ได้มันเป็นเรื่องราวที่เราอยากทำ ลำบาก เวลาทำปฏิบัติขึ้นมามันแสนยากแสนลำบาก ท่วมกายไปขนาดไหน ท่วมกายเข้าไปเพื่อเป็นโลกียะ โลกีย์อารมณ์ เพื่อจะเอาหัวใจ เราประพฤติดิปฏิบัติไม่ใช่เอานาฬิกา เอาเวลาเวลา ไม่ใช่เอา

ร่างกาย เอาทำส่วยทำงาน เติบจนหรือหนึ่งสมาธิภาวนาต้องให้มันส่วยงานขนาดไหน เราั่งขนาดไหนก็แล้วแต่เพื่อจะเอาใจของเราต่างหาก เพื่อให้ความสงบของใจเกิดขึ้น

ถ้าใจมันสงบเกิดขึ้นมานี้ แรงใจมันจะเกิดจากตรงนี้ แรงงานจะเกิดขึ้นมาจากที่ว่าใจมันสงบขึ้นมาแล้วมันจะเป็นแรงงานในโลกุตตระ ไม่ใช่แรงงานในโลกเขา แรงงานคิดอยู่นี้แรงงานโลกียะ แรงงานทำงานนะ พลังงานสมอง สมองทำงาน ผู้บริหารต้องได้เงินเดือนมากได้สิ่งตอบแทนมากเพราะว่าบริหารด้วยสมอง บริหารด้วยแรงงานสมอง แรงงานสมองกับแรงงานของร่างกายต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน แรงงานของใจถ้ามันไม่เกิดขึ้นนะ มันแรงงานของใจ แรงงานทางโลก แรงงานทางคิดนี้แรงงานสมอง แรงงานทางคิด อะไรมันเคยผ่านสมองมันไป แต่ถ้าเวลามันสงบขึ้นมามันไม่ผ่านสมองสิ มันผ่านแรงงานของใจ แรงงานของขั้นนี้ ขั้นนี้มันคิดขึ้นมามันไม่ผ่านสมอง สมองเป็นความจดจำของมัน มันจดจำขนาดไหนมันก็จดจำของมันไว้ หมุนเวียนไปในความเห็นของมัน

แรงงานของใจเกิดขึ้นมา พยายามทำความสงบของใจขึ้นมา ต้องทำความสงบของใจขึ้นมา ต้องทำสมาธิให้ หักภาวนา ภาวนาเพื่อประโยชน์อะไร? เพื่อประโยชน์ตนใจ เพื่อประโยชน์ให้เกิดแรงใจขึ้นมา ถ้าแรงใจเกิดขึ้นมาได้ แรงใจเกิดขึ้นมาจากความสงบของใจ ใจสงบขึ้นมามันจะย้อนกลับมาเพื่อพัฒนาใจของมันขึ้นมา พัฒนาใจของมันขึ้นมา มันก็เป็นคนขึ้นมา เป็นมนุษยสเปโต มนุษย์ปรกติที่ว่าคนมันทุกข์ยาก มนุสสตรัจจาโน มนุษย์สัตว์ เป็นมนุษยสเทโว มนุษย์เป็นเทวดา ใจมันเป็นเทวดา ร่างกายอย่างนี้มันเป็นเทวดาได้อย่างไร?

ใจมันมีความสุข ใจมันเข้าใจสรรพสิ่งทั้งหมด เข้าใจเรื่องชีวิต เข้าใจเรื่องของหน้าที่การงาน เข้าใจเรื่องของทุกข์ เข้าใจแล้วพอความเข้าใจมันก็ปล่อยวาง วางไว้ตามความเป็นจริง มันมีเกิดขึ้นอยู่ มันก็ตั้งอยู่ของมันอยู่ก่อ ๆ เงิน ๆ อย่างนั้น แล้วมันก็ต้องดับไปเป็นธรรมดาของมัน มันไม่สามารถเข้าไปทับถมใจของเราได้ ถ้าเราไม่เข้าใจมันเลย มันเป็นเรา มันเกิดขึ้นจากเรา มันเกิดขึ้นจากภายใน

ดูเวลาไปหาหมอ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เชื้อโรคเกิดขึ้นมาจากภายใน อันนี้มันเกิดขึ้นมาจากความคิดของเราเลย เราคิดของเราเองมันก็ยึดมันถือมัน เราต้องคิดถูก ยิ่งยึดมันเข้าไปขนาด

ไหนดมันยังร้อนขนาดนั้น มันยังทำให้ใจเราร้อนขนาดนั้น มันไม่ปล่อยวางตามความเป็นจริงเพราะ
แรงงานใจมันไม่เกิด

ถ้าแรงงานใจมันเกิดขึ้นมา มันทำงานขึ้นมา มันจะปล่อยวางสิ่งนั้นเข้าไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งมี
การเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนี้มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน แล้วมันมีสิ่งที่ผูกมัดขึ้นไป มันมีกิเลส
ในหัวใจผูกมัดเข้าไป กิเลสในใจผูกมัดมันต้องปล่อยวางกิเลสที่มันออกไป พยายามปล่อยวางกิเลส
สิ่งนั้นออกมาให้ได้ ถ้าปล่อยวางกิเลสออกไปได้ แรงงานใจมันเกิดมันถึงจะทำได้

ถ้าแรงงานใจมันไม่เกิดทำไม่ได้หรอก มันเป็นเรื่องที่ว่ามันเหมือนกับที่ว่าสุดวิสัย เราทำไม่ได้
เราปลดปล่อยไม่ได้ มันก็เป็นการสุดวิสัยของมันอยู่อย่างนั้น ถ้ามันสุดวิสัยอยู่อย่างนั้น มันก็
เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดไป แต่ถ้ามันไม่สุดวิสัยของมันนะ มันทำของมันได้ มันต้องทำได้ สิ่งที่ทำได้
มันต้องเป็นประโยชน์กับใจ เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา

ถ้าเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา มันเป็นประโยชน์กับสารประโยชน์ของเรา ถ้าเป็น
สารประโยชน์ของเราขึ้นมา มันเป็นแรงใจเกิดขึ้น ถ้าแรงใจเกิดขึ้นมานี้ธรรมชาติของใจเกิดขึ้น
ธรรมชาติของมันที่เป็นสิ่งที่เป็นทุกข์ ทุกข์นี้มันเกิดขึ้นมาจากใจเป็นธรรมชาติของมัน ทุกข์นี้
เกิดขึ้นเป็นธรรมดา ทุกข์นี้ต้องดับไป

ดับไปเพราะการกระทำของเรา ดับไปเพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เห็นไหม ดับไปได้ ถ้ามันดับไปไม่ได้มันจะเป็นทุกข์ขนาดไหน? มันจะเป็นทุกข์ตลอดไป มันดับ
ไปได้มันก็จะดับสิ้นของมันออกไป จบสิ้นออกไปจากใจ เอวัง